

Razpis učiteljskih mest.

Mislil sem, da se bo v zadnji številki „Uč. T.“ oglašil kdo drugi k temu poglavju. Ker se to ni zgodilo, naj bo dovoljeno meni nekaj prostora v tej zadevi.

Res je sicer, da trpi tu pa tam kak tovariš zaradi nerazpisa učiteljskih mest, a škoda, ki bi jo trpeli zaradi razpisa učiteljskih mest drugi tovariši, bi bila tako velika, da bi se s prvoimenovano ne mogla niti primerjati.

Ako bi se oglašili tisti tovariši, ki si žele razpis, bi videli večinoma take, ki imajo že sedaj boljša mesta, ali ki se jim sploh dobro godi; zakaj uboga učiteljska para, ki je najbolj potrebna boljšega od sedanjega mesta, si sedaj ob tej neznanosti drugini ne more in ne sme želeli naprtiti si zase ogromnih selilnih stroškov. Saj je vendar jasno, da bi moral imeti učitelj, ki bi se selil z daljnih hribov na kako boljše, a ne ravno pred nosom ležeče novo službeno mesto z obitelji, najmanj 2000 K za selitev pripravljenih. Kako bi se mu morali dohodki nove službe povečati, da bi tvegal zanjo tako vsoto selilnih stroškov? Koliko je tovarišev, ki sploh premorejo take vsote? Najbolj potrebni boljših mest bi se zanje sploh ne upali oglašiti iz strahu pred ogromnimi selilnimi stroški sedanjih časov. Tudi pisec teh vrstic bi rajši danes kakor jutri zamenjal svoje sedanje mesto z drugim, njemu prikladnejšim. Dokler pa traja ta neznanost druginja (in ta bo trajala najmanj ves čas vojne), se iz zgoraj navedenega vzroka na poteguje za prav nobeno.

Prosili bi torej za razpisana mesta samo oni odbrani tovariši, ki so že v kraju razpisane mesta, ali pa oni, ki se jim ni treba bati selilnih stroškov, ker so dobro situirani, torej najmanj boljših mest potrebni. Vse to velja za nemobilizirance.

Ako pa premotimo mobilizirance, se nam pokaže še neugodnejša slika.

Mobiliziranec v zaledju bo upošteval vse prej navedeno, poleg tega pa bo tudi le s težavo dobil priliko ogledati si novo mesto, da ne govorim o pritiskanju kljuk, in se bo odločil zaradi tega še težje za kompetenco, ako bo res obveščen vsak mobiliziran učitelj o vsakem razpisu, nad čemer pisec dvomi.

Mobiliziranec v fronti bo imel komaj časa pečati se z razpisi učiteljskih služb. Čudim se, da si more sploh kdo frontno službo predstavljati v taki luči.

Ujet mobiliziranec se z razpisom učiteljskih služb absolutno ne more baviti in isto velja tudi o pogrešanih.

Razpisane službe bi se oddajale torej celo, ne da bi bili o tem obveščeni (seveda, ker je to sploh nemogoče) najvrednejši tovariši. Kakšno čuvstvo bi se moralo zbuditi v srcih teh ob njih povratku v domovino!

Da bi za ujete ali pogrešane lahko vlagali tozadevne prošnje njih svojci v obče zadovoljstvo njih samih, oporekam. Nihče ne ve v naprej, kakega mesta bo potreben ali kakega si bo pozelel pogrešani ali ujet tovariš ob povratku v svojo domovino.

In ti, ki so zastavili v dobrobit svoje ljubljene domovine in nas doma ostalih vse svoje najdražje, svoje življenje, naj bodo najmanj upoštevanji? Ne, to ne sme biti!

Za svojo osebo je pripravljen postaviti se pisec teh vrstic tudi v nevarnost, da ostane ves službeni čas na sedanjem ne ljubem mu mestu, ako naj izvira ta nevarnost iz dejstva, da se ima gledati pri oddaji služb v prvi vrsti na mobilizirance. Na te pa se je mogoče pravično ozirati samo po vojni.

Učiteljska mesta na Štajerskem naj bi se torej med vojno ne razpisavala.

Književnost.

„Ljubljanski Zvon“. Vsebinska novembarskega zvezka: 1. E. Gangl: Svojci — Konec! 2. T. Ravljan: Jesensko jutro. 3. Fr. Govekar: Film. (Konec prih.) 4. Fr. Milčinski: Aprozacija. 3. Gvidon Kodrin. 5. Fl. Golar: Pesem o kosu. 6. Dr. Jož. A. Glonar: Med reformacijo in romantiko. (Konec.) 7. Dr. Zober: Kdaj? 9. Dr. Pavel Grošelj: Astro-nomski pomenki. (Konec prih.) 9. Književna poročila. 10. Jubileji in nekrologi: 1. Paboljšar: Ob desetletnici smrti Simona Gregorčiča. J. Š.: Pisateljska 25letnica Eng. Gla. — P.: Devetdesetletnica Luke Svetca. — Br. Sokolov: † Evgen Sajovic. — 11. Razno.

Zvonček objavlja v 11. letošnji številki to vsebino: 1. Fran Žgur: Materina ljubezen. (Pesem.) 2. Leon Poljak: Srce in solza. (Pesem.) 3. Simon Palček: Misel želja. (Pesem.) 4. Modest: Gora in morje. (Pesem.) 5. Igor: Rosa in cvetka. (Pesem.) 6. Zorka: Grobovi. 7. Sežanski: Matko Kante. (Ob njegovi rojstveni šestdesetletnici s sliko.) 8. Josip Barbič: Grad in hiša. (Basen.) 9. Janko Leban: Moj pokoj. (Pesem.) 10. Peter Petrovič: Zakaj so rože rdeče. (Legenda.) 11. Janko Leban: Nezvesti pri-

jatelj. (Pesem.) 12. Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi, dva neugnanca. (Dalje.) 13. Fran Žgur: Domovina. (Pesem.) 14. Fran Vondina. (Slika.) 15. Stric Pavel: Z delom se učimo. (Dalje.) 16. Ferdo pl. Kleinmayr: Stipe Ferluga s sliko. 17. E. Gangl: Tonček bi se rad naučil peti. 18. Poul in zabava. 19. Kotiček gospoda Doropoljskega 20. Kotičkove risbe.

Srednješolske vesti.

Umrli je nagle smrti 4. t. m. vpokojeni konservator, vladni svetnik Henrik Majonica, bivši profesor državne gimnazije v Trstu in pozneje ravnatelj državnega muzeja v Ogleju. Pokojnik je bil v znanstvenem svetu znan kot odlični arheolog in ima velike zasluge za odkritje in ohranitev dragocenih starin v našem Primorju.

Imenovanje na c. kr. slovenski gimnaziji goriški. Za provizorična gimnazijska učitelja sta bila imenovana na tem zavodu dr. Fran Mischitz in dr. Fran Rostacher, t. č. nadporočnik pri 2. bosenskem polku.

Nemška realna gimnazija v Opatiji. Dne 18. novembra je bil na nemški šoli v Opatiji otvorjen prvi razred novoustanovljene realne gimnazije. Nadalje se je oglašilo več dijakov za takozvane zaposlovalne tečaje. To so tečaji za učence višjih razredov kake gimnazije ali realne gimnazije; poučujejo jih državni učitelji, in na koncu vsakega tečaja se bodo mogli priglasiti k izpitu.

Italijanska realna v Pazinu. Kakor znano, je bila italijanska deželna realna v Pazinu zaprta. Italijani so si proti temu hoteli pomagati tako, da so otvorili v privatnih poslopih nekake tečaje. Čuje se, da je neka službeni gospoda šla Italijanom na roke. Slednjič je vojaška oblast napravila konec izogibanju uradnih odredb.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Prispevki v Učit. vojni pomožni sklad po 1%, 2% in 3% od draginske doklade prihajajo jako počasi, ter se še več društev ni odzvalo svoje dolžnosti. Ne zabite svojih tovarišev trpinov na bojnem polju ter se odzovite svoječasno tozadevemu pozivu Zveze! — Tudi še dolguje 7 društev članarino za leto 1915, a za leto 1916 so poslala vso članarino društva: Laško, Ljutomer, Ormož, Kozje, Sv. Lenart; polovico Gornji grad in Maribor 12 K. Kje so ostali?! Ne čakajte, ker za vojevanje je treba denarja in zopet denarja!

Vodstvo.

Skupne zadeve.

„Zvončkovim“ naročnikom! Velika vojna je hudo zadela tudi naše liste: podražil se je papir, podražil se je stavek. Tudi Zvonček trpi zaradi velike draginje tiskarskih potrebščin. Vsaka številka je za 110 K dražja, kakor je bila pred vojno, kar znaša na leto 1320 K. Nasproti pa so odpadli skoraj vsi naročniki po goriškem, sežanskem in tolimskem okraju, mnogo tudi v Trstu, skupaj nad 200 naročnikov. Odpade nam na naročnini nad 1000 K. To je mnogo za majhen list „Zvonček“. Zaveza avstr. jugoslovanskega učiteljstva, ki je lastnica lista, je izprevidila, da s sedanjo naročnino ne more več izhajati. Zato je po tehtnem premisleku sklenilo vodstvo Zveze na svoji seji dne 2. novembra t. l., da zviša naročnino z novim letom 1917 na 6 K, ker sicer ne more vzdržati lista, ki ga je z velikim trudom ustanovila pred 17 leti. Vodstvo Zveze se nada, da ne odpade noben „Zvonček“ naročnik in da mu ostanejo vsi zvesti tudi v letu 1917! — Pojdite vsi takoj na delo in pridobite vsak našemu ljubemu „Zvončku“ vsaj še po enega novega naročnika! — Vodstvo Zveze.

Društvo „Jubilejska Samopomoč“. Dne 30. sept. t. l. je umrl družbenik Konrad Mejo v šek, nadučitelj v Reki-Hočah. Za ta 47. smrtni slučaj plača vsak član v smislu § 4. pravil tekom enega meseca po poštni nakaznici 2 K 05 h na naslov: Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Kranjske vesti.

—r— Iz ljudskošolske službe. Deželni šolski svet za Kranjsko je vzel na znanje pripustitev izprašane učiteljske kandidatije Ane Krapšve k brezplačni učiteljski praksi kot poizkusni kandidatiji na štiri-razredni slovenski mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, pripustitev izprašane učiteljske kandidatije Ljudmile Čermakove kot poizkusne kandidatije na prvi mestni slovenski deški ljudski šoli v Ljubljani in pripustitev

izprašanih učiteljskih kandidatij Angele Žorževe in Ljudmile Celestinove kot poizkusni kandidatiji na osemrazredni slovenski mestni deški ljudski šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani. — C. kr. ministrstvo za javna dela je pooblastilo c. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji, da nastavi bivšo učiteljico gospo Jakobino Ganglovo v Idriji s 1. novembrom 1916 kot supletinjo na rudniški deški ljudski šoli v Idriji. — C. kr. okrajni šolski svet v Krškem je imenoval namesto k vojakom odišlega učitelja Leopolda Namorša za supletinjo na ljudski šoli v Cerkljah bivšo supletinjo v Tolmini Zoro Mozetičovo in namesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega ljudskošolskega ravnatelja Aleksandra Lunačka Marijo Jakilovo za supletinjo na ljudski šoli v St. Rupertu. — Okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je imenoval namesto k vojakom odišlega nadučitelja Antona Vode- ta abs. učiteljsko kandidatino Cirilo Krišch- evo za supletinjo na ljudski šoli v Rudniku, a učiteljici Rozaliji Černetovi je poveril vodstvo šole. — C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju je imenoval namesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega učiteljice Marije Kovačeve Angelo Gradišar- jevo za supletinjo na ljudski šoli v Loškem Potoku. — C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju je imenoval namesto na dopustu zaradi bolezni se nahajajočega učitelja Josipa Berganta abs. učiteljsko kandidatino Mari- jo Lešnjakovo za supletinjo na enorazredni ljudski šoli v Turjaku. — C. kr. okrajni šolski svet v Postojni je poveril namesto k vojakom odišlega nadučitelja Franca Pun- čuha učiteljici Mariji Veseličevi vodstvo ljudske šole v Vrhopolju. — Angela Grozn- kova je nameščena za supletinjo v Višnji gori, Katarina Milačeva za provizorično u- čiteljico v Selcih. C. kr. deželni šolski svet je dovolil učiteljici v Spodnji Šiški Hermi- ni Pelanovi in Josipini Bajukovi, supletinji v Božjakovem, zamenjavo službe do konca prvega tečaja šolskega leta 1916/17 — Ida Slakarjeva je imenovana za supletinjo in začasno voditeljico šole v Lozicah, ker ima učiteljica Leopoldina Boje-Vadnjalova za- radi bolezni dopust.

—r— Kot zastopnike obrtne in tr- govske zbornice v šolskih odborih obrtno- nadaljevalnih šol so imenovani: za Črno- melj dosejani zastopnik Ivan Puhek, trgo- vec v Črnomlju, za Krško zopet Anton O- merza, črevljarski mojster v Krškem, za Mo- kronog zopet Maks Pasecki, kleparski moj- ster v Mokronogu, in za Rateče namesto padlega Maksa Podlesnika — Fran Hmelj, trgovec v Ratečah.

—r— S seje kranjskega deželnega šolskega sveta dne 6. dec. 1916. Začasno se vpokoji učiteljica Antonija Vohinc v Cerkl- lah. Poročilo o mladinskem skrbstvu v le- tu 1915/16 se vzame z odobrenjem na znan- je. Na nekaterih šolah ni bilo treba o po- čitnicah zbirati in nadzorovati otrok, ker so se porabljali za poljska dela, v drugih so se zbirali otroci po enkrat ali dvakrat na teden v šoli in nabirali razne stvari za vo- jake, po nekaterih, posebno v Škofji Loki, Kropi in v Idriji pa so bili posebni počit- niški tečaji, oziroma zavetišča. Sklene se iz- reči pohvalo za vodstvo teh zavetišč nad- učitelju Josipu Pleničarju v Kropi, Rafaelu Gostiši v Idriji, ravn. Mariji Kavčičevi v Idriji in obema šolskima vodstvom v Škof- ji Loki. S 1. januarjem 1917 se pomakne v I. plačilni razred: Clarici Marija, Verbič Mihael, Bernot Marija in Matajč Karel; v II. plač. razr.: Mlakar Fran, Loser Ivan, Zorc Rudolf, Mahkota - Zarnik Stanislava, Han Karolina, Tomšič Pavlina in Potočnik Alojzij; v III. plač. razr.: Abram Ljudmila, Kogej Leopoldina, Mikolič Ludovik, Porub- sky Viktor, Janušek Ivana, Maurin Alojzija, Blažič Karel, Golli Ana, Logar Ivana, Krapš Roza, Trost Ivan in Wagner Josip. Janeza Mahkote ustanova za vpokojeno učiteljstvo se podeli Ivanu Kiferletu.

—r— Častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje sta dobila tovariša Janko Škrbinec, nadučitelj v p. v Višnji gori, in Fran Kovač, nadučitelj v p. v Zatičini — Naj se še dolgo let veselita tega zasluženega odlikovanja!

—r— Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani naznanja, da je s prvim januarjem 1917. znižala o- brestno mero hranilnih vlog od 5% na 4 1/2%.

—r— Odlikovanje. Tovariš Andrej Kenič, nadučitelj v Zagorju, je odlikovan z bronasto hrabrostno svetinjo. — Čestitamo!

—r— Najvišje odlikovanje kranjske- ga pešpolka št. 17. Cesar Karel je izdal sledeče Najvišje armadno in brodnovo po- velje: Hočem, da Moji prvorojeni, po božji milosti darovani Mi sin odsedajnaprej pri- pada Moji hrabri, junaški armadi in ga imenujem za najvišjega imejitelja Mojega pešpolka št. 17, ki ima nositi odsedaj- naprej ime Prestolonaslednika! — Dunaj, 24. novembra 1916. Karel I. r. — Pri tem polku služi tudi mnogo slovenskih učiteljev kot častniki, prostovoljci in podčastniki. Vsi ti so deželni Najvišjega odlikovanja. Slava tem našim „kranjskim Janezom!“

Štajerske vesti.

—š— Nagradovanje in odlikovanje. Učitelj na deški okoliški šoli v Celju, Franjo Voglar, praporščak v. r. pri 87. pp., je postal poročnik. — Učitelj na Zidanem mostu, Josip Valenčič, nad- poročnik pri 87. pp., je odlikovan s Signum laudis. — Tovariš nadučitelj Ferd. Sprag- er iz Verzeja, okr. Ljutomerski, je postal poročnik in učitelj Franc Čeh iz Ljutomera pa praporščak. — Vsem tovarišem iskrene čestitke!

—š— Povišanje. Okraj. pom. učitelj Jos. Gosak, enoletnik - četovodja, je praporščak pri 29. domobranskem pohod- nem polku.

—š— Iz rodbine tovariša Armina Gradišnika, nadučitelja v Celju (okolica). Obitelj Gradišnikovega svaka Franja Dre- nika, polkovnika - brigadirja, ki je v 3. soš- ki bitki dne 22. oktobra t. l. padel junaš- ke smrti, je dobila plemstvo s predikatom „Pietra Rossa“. — Gradišnikov sin mag- pharm. Fedor, ki je ves čas vojne zapos- len v vojaški bolnici št. 8, je postal voj. medicinski akcesist; sin Kamilo pa, me- dicinec - enoletnik, je postal sanitetni pra- porščak, ter je dodeljen neki gorski brigadi na tirolski fronti.

—š— Šolskega ravnatelja Fr. Vrečka v Slov. Gradcu sin, Dr. medic. Vladim- ir V., sedaj črnov. asistenčni zdravnik, je odlikovan s častnim znakom „R. K.“ z voj- no dekoracijo.

—š— Odlikovanji. Makso Viher, ki je umrl junaške smrti, bivši okr. pom. učitelj za pot okraj ok. Maribor in poročnik v. r. pri 26. domobr. pp. je bil naknadno odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo I. reda. — Viktor Kristan, abs. učit. kandidat iz Ormoža, sedaj praporščak pri 27. domobr. pp., je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo II. reda. — Privemu ve- kovit spomin, drugemu naše čestitke!

—š— Nov šematizem. Štajerski „Leh- rerbund“ izda učiteljski šematizem za 1916/17. Potrebni material v to se nabira uradnim potom, t. j. šolski vodje ga imajo poslati. — Mimo običajnih dat bo obsegal ta šemati- zem tudi pregled vseh med svetovno voj- no zaposlenih štaj. učiteljev - kolegov ter bo tozadevno nudil absolutno interesantno gra- divo. Cena enemu izvodu bo 3 K. — Zadnji po „Lehrerbundu“ izdani tak šema- tizem je iz meseca januarja l. 1913. — Čas je torej, da dobimo zopet novega!

—š— Ruše V nedeljo, dne 3. decem- bra so se zbrali k svečanosti seji občins- ki odborniki iz občin Ruše, Smolnik, Lobnica in Bistrica pri Rušah. Gospod žu- pan ruški, nadučitelj J. Lasbacher, omeni žalostni dogodek, da je preminol slavni vladar naše monarhije Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef I. Po prečitani žalni izja- vi zakličejo navzoči v čast in spomin bla- gemu rajncu: Slava! Slava! Slava! — Nadalje omeni že znano, veselo vest da je nastopil vlado prijazni in priljubljeni gospod, na bojnem polju izkušeni junak — Njegovo Veličanstvo cesar Karel. Po preči- tani vdanostni izjavi se razlega po sobani kakor svečana prisega krepak: „Živio! Živio! Živio!“ Župan ruški se pooblasti, da pošlje obe izjavi c. kr. okr. glavarstvu s prošnjo, da jih blagovoli ono poslati na najvišje mesto.

—š— V Kozjem na Štajerskem je bila šola zaprta od 23. oktobra do 4. decembra zaradi difterije. Bolezen je bila baje zanesena iz Poljčan. Umrli so štirje otroci; prva žrtev je bil sedemletni nad- učitelj sin Milutin Krajnik.

Goriške vesti.

ZA GORIŠKE LJUDSKOŠOLSKE UČITELJE.

Goriški deželni odbor je predložil spo- menico učiteljev iz šolskih okrajev goriškega, tolimskega, tržiškega in gradiščanskega za ublaženje bednega položaja tega učiteljstva potom tržaškega nameštstva centralni vladi s priporočilom, da dovoli okrajnim šolskim zalogom primerne dotacije, da bodo mogli dovoliti učiteljstvu draginske doklade za vojno dobo. Deželni odbor sam ne more dovoliti take doklade, ker je edino deželni zbor kompetenten za to. Deželni šolski svet je predložil vladi konkretne predloge. Dra- ginska doklada naj bi iznašala 140—500 K za vsako učno osebo. — Kdor pravično in nepristransko sodi ter humanno čuti, more le želeči, da ta korak goriškega učiteljstva dožene svoj namen. Učiteljstvo je v se- danjih hudih časih, ki so prišli nad deželo goriško in pod katerih težo mora trpeti zlasti tudi ono, take podpore potrebno in vredno. — O potrebi ni treba izgubljati niti besede. Saj jo občutimo v naših primorskih krajih vsi na lastni koži. A vredno je je, ker to učiteljstvo nadaljuje tudi ob teh strašnih razmerah svojo vzvišeno kulturno misljo z isto idealno ljubeznijo. Poleg te ljubezni do svojega poklica pa je slovensko

učiteljstvo sploh v sedanjih kritičnih časih sijajno dokazalo zvestobo in požrtvovalnost v veliko večji meri, nego bi mogli pričakovati od njegovega mizernega finančnega stanja. Saj je položilo na oltar domovine — za človekoljubne in vojnopomožne namene — za njega razmere neverjetno vsoto nad tri milijone kron — poleg žrtv na bojiščih, kjer se toliki slovenski učitelji junaško bore in umirajo za domovino. — Koliko grobov se je odprlo slovenskim učiteljem tam na bojnih poljanah! Prosimo torej centralno vlado, naj ne zavrne — ne da bi uslišala — naših učiteljev, ki trkajo na njena vrata kot zares potrebni in vredni prosilci.

—g— **Goriškim učiteljem — učiteljem ročnih del in vrtnaricam**, ki sedaj ne poučujejo, a bi bile pripravljene sprejeti službo v kakem begunskem taboru, se sveduje, naj svojo željo naznanijo na en ali drugi sledečih naslovov: Hilfskomitee für Flüchtlinge aus Süden, Wien I., Landskronengasse Nr. 1, Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, K. k. Barackenverwaltung a) in Bruck an der Leitha, b) in Wagna bei Leibnitz, c) in Steinklamm bei Rabenstein.

—g— **Pred goriško izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Ljubljani** je bil izredno pripuščen k usposobljenostnemu izpitu Ivan Slavec, c. kr. poročnik v rez. ter je izpit prebil dne 7. decembra z ugodnim uspehom za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom ter za meščansko kot predmet.

—g— **Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani** je osnovala svojo podružnico v Kranju. Za tajnika tej podružnici je bil izvoljen Milan Volk, nadučitelj v Pliskovici, sedaj na Primorskem pri Kranju.

—g— **Pred goriško izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Ljubljani** so prebili usposobljenostne izpite, ki so se izvršili v času od dne 21. do 27. novembra t. l., nastopni učiteljski kandidati, ozir. kandidatkinje: I. Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: 1. Bežek Milena (z odliko), 2. Eržen Albina, 3. Koser Julija, 4. Lah Alina, 5. Schweiger Jadviha, 6. Trobej Cecilija, 7. Vinšek Nada (z odliko), 8. Zupančič Terezija. II. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: 1. Bratuž Davorin, 2. Culot Ivan, 3. Dell Cott Ciril, 4. Dietz Natalija, 5. Dolensček Ivanka, 6. Droč Ivan, 7. Gabrielič Andrej (z odliko), 8. Jereb Marija, 9. Kemperle Evalija, 10. Križnič Helena, 11. Kučin Josip, 12. Omahen Miroslava, 13. Pahor Marija, 14. Perhavec Marija, 15. Raucherkar Janko, 16. Sancin Karel, 17. Sardoč Alojzij, 18. Savelli-Mizerit Lili, 19. Strel Ivanka, 20. Tomšič Alojzij, 21. Vendramin Andrej, 22. Vodopivec Leopoldina, 23. Vodopivec Milka, 24. Vouk Anton. III. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom: 1. Bremitz Regina, 2. Brunetti Helena, 3. Demartini Karla, 4. Gayer Lina, 5. Hanich Marija, 6. pl. Hirschal Marija, 7. Hočvar Marija, 8. Merkuscha Marija, 9. Pachernigg Karolina, 10. Žigon Marija. — Tri priglase kandidatinje niso prišle k izpitu.

—g— **Slovensko bojno ozemlje na Goriškem**. „Reichspost“ objavlja slovenska imena laško-nemških spakedrank na goriškem bojnem ozemlju. S statističnimi podatki konstatira, da so kraji, ki jih hočejo Italijani „odrešiti“, čisto slovenski. Končuje s pozivom, naj se napravi vendar enkrat konec podpiranju težnj velike-laškega imperializma od naše strani in naj se imenujejo slovenski kraji slovensko! Ali bo ta poziv držal? — Italijanska krajevna imena na Goriškem, ki se izključno rabijo v vojnih poročilih, dajejo tistemu, ki ne pozna razmer, povsem kriv pojmov o narodnosti prebivalstva. „Reichspost“ konstatuje, da je od Bovca do morja vse ozemlje grofije goriške zdržema slovensko. Šele od Gorice doli da tvori Soča jezikovno mejo. Od petih političnih okrajev da imata le dva — Tržič in Gradiška — italijansko večino. Pa tudi v pretežnih delih dežele tvorijo Slovenci 20 odstotkov prebivalstva. — Nič ne pomaga: Slovenci so bili, so in ostanejo! In z njimi je in bo slovensko učiteljstvo!

Tržaške vesti.

—t— **Komisija za prehranjevanje šolskih otrok v Trstu**. V soboto, 18. novembra, je ekselencija namestnik bar. Fries-Skene v spremstvu dvor. svet. pl. Glanza zgodaj jutraj posetil vse tri nemške drž. in meščanske šole ter slovenske šole, da si ogleda razdeljevanje zajtrka ubožnim šolskim otrokom. Ta uredba se je uvedla po njegovi krepki iniciativi in se izvaja že od ponedeljka, 6. novembra. Namestnik je bil jako zadovoljen zaradi hitre uredbe in brezhibnega poslovanja ter je zaslužnemu predsedniku z izvedbo vse akcije poverjenega odbora, dež. sanitetnemu svetniku dr. Teodorju Escherju, članom odbora, šolskim rav-

nateljem, ki imajo tudi velike zasluge za akcijo, posebno pa aprovizacijski komisiji, ki na najumnejši in najradodarnější način poklanja živila, izrekel svoje priznanje. Deželni sanitetni svetnik dr. Escher, ki je bil vodnik pri tem posetu, je potem kot podpredsednik društva prijateljev otrok v Trstu isti dan opoldne spremlil namestnika, ki se posetil nekaj mestnih šolskih obednic, ki se nahajajo deloma v drugih primernih prostorih ter so v oskrbi društva prijateljev otrok na račun mestne občine od jeseni leta 1916. Obstoje pa že od leta 1897. in jih je do leta 1913. vzdrževalo društvo na svoj račun z letnimi prispevki. Danes se v sedmih prostorih vsak dan razdeli 1550 porcij krepke zakuhanе juhe in kruha. Obrat je pod nadzorstvom društvenih odbornikov in mestnih oblasti. Jedilni list predpisuje mestni fizikat, ki tudi periodično nadzira kuhinje. Namestnik je izrazil navzočim odbornikom svoje polno zadovoljstvo na smoteni in vzorni uredbi kuhinj in odborovem delovanju. Izrazil je željo, da se komisiji, ki jo je on ustanovil v ta namen, posreči v kratkem času da bodo tudi ostali ubožni otroci mestnih šol, ki doslej še niso bili upoštevani, dobivali primeren zajtrk ali obed.

—t— **Najvišje odlikovanje primorskega lovskega bataljona**. Nj. Veličanstvo je izdalo naslednje Najvišje povelje: „Lovskemu bataljonu št. 20 izrekam za njegovo odlično hrabro in smirno pogumno vedenje, vdano, požrtvovalno in vzorno delovanje v bojih od 11. do 13. junija leto 1915. Svoje najpopolnejše priznanje. Vrlemu bataljonu pošiljam Svojo zahvalo in pozdrav. — Dunaj, 5. decembra 1916. — Karel I. r.“ Pri tem bataljonu služijo tudi naši primorski tovariši kot častniki, podčastniki ali prostovolci. Delež od te Najvišje pohvale imajo torej tudi ti naši vrli slovenski junaki-učitelji. — Slava jim!

—t— **Zaplomba imetja**. Deželna sodnija v Trstu je odredila zaplombo imetja Alojzija Peteanija, rojenega v Gorici 1855, učitelja v Cervinjanu, ker je osumljen, da je zakrivil zločin veleizdaje.

Iz Dalmacije.

—d— **Odprava italijanskega jezika iz javne uprave v Dalmaciji**. „Naše Jedinstvo“ je naznanilo 30. novembra: „Iz Beča nam javljajo, da če brzo bili uvažene želje dalmatinskega pučanstva glede odstranjenja talijanskega jezika iz javne uprave.“

—d— **Gimnazija v Kotoru v Dalmaciji**. „Narodni List“ v Zadru piše: Zvedeli smo iz zanesljivega vira, da so povsem ne-utemeljene vesti o eventualni zatvoritvi gimnazije v Kotoru. Šolska oblast bi bila pripravljena, da odredi takoj otvoritev gimnazije in navtike v Kotoru, kakor hitro bi bilo poskrbljeno za potrebna poslopja.

Iz Zagreba.

Od mizarskega pomočnika do doktorja prava. Na zagrebškem vseučilišču je te dni promoviral za doktorja prava Malo Mintas, ki se je prvotno izučil mizarstva. Rojen je bil l. 1878. v Zlogonju na Hrvatskem, se izučil v Varaždinu za mizarskega pomočnika ter ta poklic več let izvrševal. Leta 1900. se je začel učiti gimnazijskih nankov in l. 1907. je napravil maturo. Nato se je vpisal na pravno fakulteto in obenem vstopil v službo na mestnem davčnem uradu, kjer je postal asistent, te dni je pa promoviral za doktorja prava. Za gimnazijskih študij se je vzdževal s poučevanjem.

Novo članke za hrvatske ljudske šole. Za III. in IV. razred je izdala hrvatska vlada nove članke, v katere so uvrščeni članki, ki se nanašajo na svetovno vojno, posebno pa na junaštva hrvatskih vojakov.

Iz Prage.

Madžar o Čehih. Madžarski sociolog dr. Oskar Jászi je napisal o znani knjigi „Češki narod“, ki jo je izdal poslanec dr. Tobolka s pomočjo drugih čeških politikov in učenjakov-strokovnjakov, tako le: „Iz teh krepko in strokovnjaško pisanih razprav se izteka za nas mnogostranska, plodovita in originalna kultura bogato nadarjenega naroda, s katerim se seznanjamo in s katerim bi morali ostati v stalnih stikih. To bi bilo za nas prijetna in koristna stvar. Ta knjiga je v meni ojačila vtisk, ki sem ga dobil na svojih potovanjih po raznih pokrajinah monarhije in o katerem sem pogosto govoril z nekaterimi odličnimi avstrijskimi in ogrskimi kulturnimi delavci... Po vojni bo jako potrebno, da postane monarhija velika kulturna liga napredno misleče inteligence vseh narodov in plemen. Prirejali naj bi se kongresi, izdajale knjige. Po skupnem znanstvenem delovanju in drugih sredstvih naj bi se spoznavali med seboj, spoštovali in gojili solidarnost... Veliko

avstrijskih, ogrskih, češko in hrvatskih kulturnih delavcev je spoznalo, da bi samo tak program medsebojnega sodelovanja in solidarnih prizadevanj omogočil prepoved monarhije. V taki kulturni ligi bi za nas Madžare vsekakor bilo plemenitejše in koristnejše delo, kot pa da: povisujemo disharmonijo proti-češkega kurza.“

Člen XIX. državnih temeljnih zakonov in nekateri Nemci. Praška nemška „Bohemia“ napada trgovsko zbornico v Pragi, ki ne proglašja samo enakopravnosti obeh deželnih jezikov, ampak jo tudi — izvaja dejanski napram strankam in jo brani nasproti vladi. Členu XIX. priznava sicer nemški list veljavnost, toda načela, ki jih vsebuje, naj bi se ne izvajala, ker niso še izdani izvršilni zakoni. Na to odgovarja praška „Union“: „Mi bi menili: Čim kak državni temeljni zakon postavlja kako načelo, tu torej enakopravnost v deželi navadnih jezikov, treba to načelo tudi izvajati, in velja zato tudi za vlado in za trgovsko zbornico. Saj se vendar načela ne izrekajo z namenom, da se — ne bodo več uveljavljala!“ Končno konstatuje „Union“, da je bil znani nemški politik in poslanec Lienbacher, ki je označil člen XIX. kot pozitivni zakon! — Mi smo mnenja, da bo za vse narode v monarhiji dobro, kadar pride člen XIX. državnega temeljnega zakona do absolutne veljave v vsem našem javnem življenju. Prej ne!

Cesar Karel je dovršil gimnazijske študije na Dunaju, vseučiliške pouke pa je poslušal v Pragi od leta 1906—1908 — in sicer v juridičnih strokah, narodnem gospodarstvu, zgodovini umetnosti, splošni in zgodovini Češke. Učitelji so mu bili profesorji s češke in nemške univerze. Med njimi je bil tudi profesor na češkem vseučilišču (o splošni zgodovini), dvorni svetnik dr. Goll, ki je priobčil sedaj v „Venkovu“ zanimive spomine na sedanjega našega vladarja iz gori označenega časa. Učitelji so predavali tedanjemu nadvojvodi na njegovem stanovanju v kraljevem dvoru. Predavanja pa so se razlikovala od onih na vseučilišču v tem, da so čisto prehajale v dvogovore o predmetu. Nadvojvoda Karel Fran Josip pa je tudi gojil jezikovne študije. Češki jezik je poznal popolnoma in se je učil tudi francoščine in madžarsčine. S svojimi češkimi profesorji je rad — predavanja sama so bila nemška — govoril češki. Vseučiliški pouk je trajal do poletja 1908, ko je nadvojvoda zapustil kraljevi dvor v Pragi in se preselil k svojemu polku. Slovo je bilo jako težko — pripoveduje dvorni svetnik Goll. Govoril je s svojim učiteljem jako presrečne besede v zahvalo. Usoda je bogato obdarila mladega nadvojvodo s svojstvi, ki jih imajo tisti ljudje, od katerih prihajata drugim luč in toplota in ki že s svojo osebnostjo — brez preračunjenega namena — pridobivajo srca. — Na zaključku pravi dvorni svetnik Goll: Nekdanji nadvojvoda Karel Fran Josip spominja s svojim imenom na svojega prednika na prestolu Češke, ki ga imenujemo očeta domovine, ustvaritelja praške univerze, ki jo je utemeljil tudi za svojega naslednika, došlega za njim po več nego polstoletja kot kralj Češke, tretji istega imena.

Smrt češkega profesorja. Iz Prage poročajo z dne 4. decembra: Danes je skočil v Vltavo profesor botanike na češki tehniški dr. Ladislav Čelakovsky. Na bregu je pustil sukno s pisnom, da naj o njegovi smrti obvestijo sestro. Prof. Čelakovsky je obupal zaradi neozdravljive bolezni. Bil je 52 let star in nečak pred nekaj leti umrlega slavnega češkega historika in politika profesorja Čelakovskega.

Splošni vestnik.

OB MRTVEM IN ŽIVEM CESARJU.

Vsa slovenska šolska mladina po vsem slovenskem ozemlju se je v po-božnem spoštovanju klanjala manom pokojnega cesarja Franca Jožefa I. s tem, da je prisostvovala cerkvenim in šolskim žalnim slavnostim. Učiteljstvo je mladini v živih in prepričevalnih besedah slikalo življenje in delovanje velikega pokojnika. — Novemu cesarju Karlu so vse slovenske šole brez izjeme prisegle v najgloblji vdanosti ljubezen in zvestobo, podžgane do tega od navdušenih besed svojega vrliga učiteljstva. — Padeč Bukarešte so proslavile vse naše šole pod vodstvom svojega učiteljstva dne 9. t. m. — Hras! se omaja in hrib — zvestoba Slovencev ne gane!

Izjava finančnega ministra. Povodom petega vojnega posojila je finančni minister sprejel zastopnike časopisja ter med drugim rekel, da je nova vlada odstranila mnogo ovir, ki so bile doslej postavljene časopisju. — Mi o tej novi odredbi še ničesar ne vemo. Mi smo sploh veseli, da imamo le dolžnosti!

Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“

Razgled.

— **Znamenit belgijski pesnik Verhaeren** se je ponesrečil na železnici. Vzliz svarilom sprevoznika, je skočil z vlaka, ko se je ta še pomikal, in padel je tako nesrečno, da ga je na kosce raztrgal. Pokopan je bil na narodne stroške z največjim sijajem.

— **Henrik Sienkiewicz**. Občinski svet v Krakovu je sklenil, stopiti v zvezo z rodovino Henrika Sienkiewicza, z gališkim deželnim odborom in z narodnim svetom poljskim ter predlagati, naj se truplo velikega poljskega pisatelja prepelje v Krakov in položi v častno rakev v samostanu Skalka.

— **Kirurg Doyen umrl**. V Parizu je umrl slavn kirurg, preiskovalec raka, Louis Doyen.

— **Avstrijske in nemške igrače na Francoskem**. Pred vojno sta Avstrija in Nemčija izvažali ogromne množine vsakovrstnih igrač na Francosko in z njimi zaslužili prav masne milijone. Začetkom vojne je francoska vlada sekvestrirala vse zaloge, kar jih je bilo last avstrijskih in nemških firm ter jih je zdaj razstavila, a samo za francoske izdelovalce igrač da bi namreč ti posneli, kar bi jim moglo biti koristno in bi sami začeli izdelovati take igrače ter tako po vojni preprečili nov uvoz avstrijskih in nemških izdelkov.

— **Analfabeti**. Analfabetov pride na 1000 ljudi: v Rusiji 917, v Srbiji 430, v Italiji 342, v Belgiji 101, na Francoskem 30, na Angleškem 10, v Nemčiji 0.04, v Avstro-Ogrski 340 (samo v Avstriji 165). Najmanj analfabetov v naši državi je na Predarlskem (0.8%); na Koroškem jih je 12.3%, v Galiciji 40.6%, v Bukovini 53.9%, v Dalmaciji 62.8%. Po narodnosti je najmanj analfabetov pri Čehih (2.4%), potem pri Nemcih (3.1%), največ pri Malorusih (61%). Vseh analfabetov v Avstriji je 460.809.

— **Usoda poljskih otrok**. Ko je ruska armada zapustila Poljsko, je odšlo z njo na stotisoče poljskega prebivalstva. Ti begunci so se razšli po vsej Rusiji in zdaj se, kakor pri nas, dostikrat zgodi, da iščejo otroci starše in starši svoje otroke. Med drugimi je tudi 14.000 otrok, ki sploh ne vedo, kako je njihovim staršem ime in kje so prebivali; dostikrat niti ne vedo svojega lastnega krstnega imena. Te otroke so spravili v sirotišnice in če ne najdejo njihovih staršev, jim bodo dali nova imena.

— **Statistika poljskih šol na Ruskem**. Berlinski tednik „Polnische Blätter“ prijavlja statistiko poljskih šol na Ruskem. „Poljski občanski komite“ v Moskvi vzdržuje dve šoli v Moskvi in v Mohilevu s 596 učenci. „Poljski odbor v Moskvi“ ima 6 šol s 1047 učenci in 597 učenkami. „Poljska šolska organizacija v Petrogradu“ vzdržuje šolo s 300 učenci. „Poljski pomožni odbor za žrtve vojne“ vzdržuje v Harkovu, v Kijevu, v Minsku, v Orlu, v Smolensku in v Vitebsku 7 šol s 1143 učenci. „Poljske organizacije v Kuluzi, Kursku, Odesi in Saratovu“ vzdržujejo srednjo šolo z 220 dijak. Skupna poljska organizacija za vso Rusijo vzdržuje 17 srednjih šol s 3086 dijak, v Suvalku obrtno šolo in v Petrogradu višjo dekliško šolo, ki je bila pred vojno v Rigi.

— **Draginska doklada učiteljstva na Češkem** je skrajno majhna, a še to beračijo jim je birokratizem prikrajšal. Davkarja v Falkenauu na Češkem je namreč naročila šolskim vodstvom, da morajo draginske doklade v mesečnih plačilnih listah posebe navesti, ker je zanje plačati poseben kolek. Tako se je zgodilo, da je morala učiteljica v Falkenauu, ki je dobivala mesečno po 15 vinarjev draginske doklade, plačati kolkovine 14 vinarjev in ji je ostal na mesec en vinar! Kakor znano, so pa bile pred kratkim časom zvišane vse pristojbine, in nesrečna učiteljica, ki je dobivala mesečno 15 vinarjev draginske doklade, bo morala plačevati zanj 5 vinarjev kolkovine, imela bo tedaj mesečno 20 vinarjev izgube, ker se tej „izredni draginski dokladi“ ne sme odpovedati! — To se čuje v današnjem veku, kakor pravljica iz 1001 noči, pa je žal — bridka istina! Potlej pa naj človek živi!

— **Henryk Sienkiewicz** †. Dne 15. novembra t. l. je umrl v Veveyu v Švici za srčno kapjo najznamenitejši poljski pisatelj Henryk Sienkiewicz v 70. letu svoje dobe. — Henryk Sienkiewicz je bil rojen l. 1846. v Voli Okrzejski na Ruskem Poljskem ter je študiral v Varšavi. Tam se je posvetil pisateljevanju in postal časnikar, urednik varšavskega dnevnika „Słowo“. Ze zgodaj so zbudile njegove povesti in črtice splošno pozornost, svetovno slavo pa si je pridobil s svojimi historičnimi romani: „Z ognjem in mečem“, „Polop“, „Gospod Volodievski“, „Križarji“. Med najpopularnejša dela svetovne literature se prišteva njegov rimski roman „Quo vadis“. Zadnje njegovo veliko poljsko-narodno zgodovinsko delo so „Legiony“, ki jih je začel pisati tikoma pred vojno in ki so ostali najbrže nedovršeni. —